

JÓN MÚLI ÁRNASON

SÝNING Í TÍLEFNI AF ALDARMINNINGU
31 MARS 2021

Jón Múli Árnason (1921-2002) var þjóðþekktur fyrir störf sín sem útvarpsmaður og lagahöfundur. Hann samdi fjölmörg dægurlög sem lifa með þjóðinni og er í hópi ástsælustu tónskálda þjóðarinnar. Jón Múli samdi ýmsa söngleiki og revíur í félagi við Jónas bróður sinn og voru flestir söngdansar hans samdir fyrir revíur þeirra bræðra: *Deleríum Búbónis* (frumflutt í útvarpi 1954, á sviði 1959), *Rjúkandi ráð* (1959), *Allra meira bót* (1961) og *Járnhausinn* (1965).

Jón Múli fæddst á Kirkjubóli í Vopnafirði, 31. mars 1921. Faðir hans, Árni Jónsson frá Múla, var forstjóri Hinna sameinuðu verzlana á Vopnafirði 1917-1924, síðar ritstjóri, blaðamaður og alþingismaður. Móðir Jóns var Ragnheiður Jónasdóttir húsmóðir, Ranka í Brennu við Bergstaðastræti.

Fjölskyldan flutti til Reykjavíkur 1924, þegar Jón var þriggja ára, og bjó þar um skeið, síðan á Seyðisfirði til ársins 1933, en eftir það var heimili þeirra í Reykjavík.

Tónlistin

Jón Múli lauk prófi frá Menntaskólanum í Reykjavík, 1940 og reyndi fyrir sér í Háskóla Íslands en hætti námi eftir eitt ár. Tónlistin togaði í Jón Múla og hann nam hljómfræði og trompetleik við Tónlistarskólann í Reykjavík og lærði einnig söng um tíma. Jón Múli stundaði einnig sjómennsku, fiskvinnslu og almenn verkamannastörf á sínum yngri árum.

Tónlist skipaði stóran sess í lífi Jóns Múla frá unga aldri. Hann lærði hljómfræði og trompetleik við Tónlistarskólann í Reykjavík, var einn af stofnendum Lúðrasveitar verkalýðsins árið 1953 og lék á kornett með sveitinni í tvo áratugi. Hann lærði einnig söng, starfaði í ýmsum kórum og kom fram sem einsöngvari á fjölmörgum skemmtunum.

Jón Múli var ástríðufullur djassáhugmaður og hafsjór af fróðleik um þá tegund tónlistar. Fróðleiknum miðlaði hann til þjóðarinnar í djassþáttum sínum í Ríkisútvarpinu, nær sleitulaust í hálfu öld, frá 1945 til 1995, auk þess sem hann skrifaði greinar í blöð og tímarit. Jón Múli kenndi djasssögu frá stofnun Tónlistarskóla FÍH 1980 og gaf út bókina *Djass* 1985.

Frjótt samstarf bræðra

Samstarf Jóns Múla og Jónasar Árnasona var einstaklega frjótt í áratug, þá sömdu þeir söng- og gamanleiki sem nutu mikilla vinsælda hér á landi. Samvinna þeirra að leikritagerð hófst árið 1954. Þá frumflutti Ríkisútvarpið skömmu fyrir jól gamansöngleik þeirra, *Deleríum Búbónis*. Báðir voru bræðurnir skrifaðir fyrir textanum, Jón Múli hafði að sjálfsögðu samið lögin, Jónas söngtextana. Á þess-

um árum var Ríkisútvarpið öflugur leikmiðill og vakti leikurinn mikla athygli og var fljótlega endurfluttur. Leikstjóri var Einar Pálsson sem um þessar mundir var einn helsti leikstjóri Leikfélags Reykjavíkur og átti sem leikstjóri heiður að ýmsum vinsælustu gamanleikjum félagsins. Viðbrögð fólks við útvarpsleiknum *Deleríum Búbónis* urðu til þess að þeir bræður afréðu að vinna leikinn áfram til flutnings á leiksviði. Var hann fluttur í mjög endurskoðaðri gerð af Leikfélagi Reykjavíkur í lðnó í upphafi árs 1959 undir stjórn Lárusar Pálssonar. Sú sýning hlaut einnig afbragðs undirtektir og var sýnd alls 45 sinnum, sem taldist mjög gott á þeim tíma. Erik Bidsted, ballettmeistari Þjóðleikhússins, var kvaddur til að vinna söngatriðin með leikendum og fékk mikið hrós fyrir hjá gagnrýnendum. *Deleríum Búbónis* varð eitt vinsælasta leikrit landsins og á síðari árum sett víða upp af áhugamönnum, eins og raunin varð um fleiri leiki þeirra bræðra. Á svið Þjóðleikhússins rataði það árið 1968 undir leikstjórn Benedikts Árnasonar og fékk þá einnig ágæta aðsókn. Þann 20. desember 1973 endurflutti Ríkisútvarpið upphaflegu útvarpsútgáfuna af *Deleríum Búbónis* frá 1954. Við það tækifæri las Þorsteinn Ö. Stephensen, leiklistarstjóri, formála og einnig bréf frá Jóni Múla um tilurð leikritsins.

Það var mikill gangur á þeim bræðrum næstu ár, enda sjálfsagt að fylgja eftir svo góðum sigri. Næsti söngleikur þeirra, *Rjúkandi ráð*, var sýndur í Framsóknarhúsinu haustið 1959, en svo nefndist um þær mundir hús það, sem stendur sunnan við Fríkirkjuna. Þar var síðar Stork-klúbburinn til húsa, þá skemmtistaðurinn Glaumbær, en nú er þar Listasafn Íslands. Ekki vildu bræðurnir gangast opinberlega við afkvæminu, en nefndu sig Pír Ó. Man og duldist undir því dulnefndi einnig Stefán Jónsson fréttamaður hjá Ríkisútvarpinu. Ekki er heldur ólíklegt að leikstjórinn, Flosi Ólafsson, hafi lagt stykkinu sitthvað gott til.

Vorið 1961 sýndi Sumarleikhús Gísla Halldórssonar næsta verk þeirra bræðra, *Allra meina bót*, og nefndist höfundur í það sinn Patrekur og Páll. Var leikurinn

frumsýndur í Austurbæjarbíói, en tekinn upp í lðnó um haustið þar sem hann lifði þó fremur stutt. Meðal laga sem vinsæl urðu úr leiknum má nefna „Augun þín blá“ og „Gettu hver hún er“.

Vorið 1965 bættist fjórði gamansöngleikurinn við, *Járnhausinn*, sem frumsýndur var í Þjóðleikhúsinu á fimmtánda afmælisdegi þess, og hlaut frábærar viðtökur. Leikurinn var sýndur fyrir fullu húsi þá um vorið, tekinn upp um haustið og urðu sýningar alls 55 en áhorfendur um 27.000. Leikstjóri var Baldvin Halldórsson, en dans- og söngatriðin voru í höndum Danans Sven Åge Larsen, sem hafði áður sett hér upp óperettur og söngleiki með glæsilegum árangri; frægust þeirra sýninga var *My fair Lady*. Allir helstu leikarar Þjóðleikhússins tóku þátt í sýningunni og að auki fór Ómar Ragnarsson með stórt hlutverk, en hann söng „Aukavinnusöng“ sem sló í gegn.

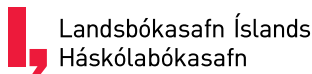

Þularstörf hjá Ríkisútvarpinu

Jón Múli starfaði hjá Ríkisútvarpinu frá 1946 til 1985. Hann hóf fyrst störf á fréttastofu, starfaði einnig á leiklistardeild, var fulltrúi á tónlistardeild og sinnti dagskrárgerð. Lengst af gegndi hann þó starfi þular. Áheyrilegt tónfall, vandað orðfæri, beitt kímni og afburða framsagnarmáti nýttust honum einstaklega vel í starfi útvarpsþular og var rödd Jóns Múla eitt af einkennismerkjum Ríkisútvarpsins um áratuga skeið.

Jón Múli kvæntist Þórunni Scheving Thorsteinsson 1947. Þau eignuðust dótturina Hólmfríði 6. ágúst 1947. Þórunn og Jón Múli slitu samvistir 1950. Jón Múli var kvæntur Guðrún Jónu Thorsteinsson 1954 til 1969. Þau eignuðust tvær dætur, Ragnheiði Gyðu, f. 15. janúar 1957, og Oddrúnu Völu, f. 3. október 1962. Jón Múli og Ragnheiður Ásta Pétursdóttir gengu í hjónaband 1974. Þau eignuðust eina dóttur, Sólveigu Önnu, f. 29. maí 1975. Börn Ragnheiðar Ástu af fyrra hjónabandi eru Pétur (látinn), Eyþór og Birna Guðrún Gunnarsbörn.

Jón Múli skrifaði endurminningar sínar sem komu út á árunum 1996-2000 hjá Máli og menningu í þremur bindum undir heitinu *Þjóðsögur Jóns Múla Árnasonar*.

Sýningin er sett upp í samstarfi við fjölskyldu Jóns Múla, Vopnafjarðarhrepp og Múlastofu. Höfundar texta: Anna Hinriksdóttir, Jón Viðar Jónsson, Vernharður Linnét, Björn G. Björnsson. Hönnun spjalda: Björn G. Björnsson. Sýningarstjórn: Ólafur J. Engilbertsson.

31. mars 2021